

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาหลักภาษาไทย Development of Active Learning in Principles of Thai Language

พระมหาอรุณพงษ์ อดุลญาโณ¹
บัญชา เกียรติจรุงพันธ์²
คชา ปราณีตพลกรัง³
บัญชา ธรรมบุตร⁴

บทคัดย่อ

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาหลักภาษาไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ Active Learning ที่มีต่อนักศึกษาในวิชาหลักภาษาไทย และศึกษาคุณลักษณะผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ Active Learning กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาหลักภาษาไทย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning โดยใช้รูปแบบ วิธีการ และกิจกรรม ดังนี้ 1.1) รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการเรียนรู้แบบมนทัศน์ รูปแบบการสอนแบบอุปนัย รูปแบบการสอนโดยการสร้างสื่อการสอน การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการเรียนรู้โดยใช้วีดีโอเป็นฐาน 1.2) กิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม กรณีศึกษา เกม จำนวน 15 สัปดาห์ การเขียนบันทึกของนักศึกษาถึงผู้สอน และ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการจัดการเรียนรู้ Active Learning ในวิชาหลักภาษาไทยในภาพรวมพบว่ากิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้กับนักศึกษามีความเหมาะสมในระดับมาก โดยนักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าผลที่นักศึกษาได้รับมากที่สุดคือกิจกรรมที่ผู้สอนจัดส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน รองลงมาคือ นักศึกษาฝึกการนำเสนอหน้าชั้นเรียน ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการคิด
2. คุณลักษณะผู้สอนนักศึกษามีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดคือ ผู้สอนมีความพร้อมในการสอน รองลงมาคือ ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการสอน และผู้สอนคอยดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: การเรียนรู้เชิงรุก, หลักภาษาไทย

¹ อาจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตอีสาน

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตอีสาน

³ อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตอีสาน

⁴ อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตอีสาน

ABSTRACT

The development of active learning in Principles of Thai language was aimed to examine the effects of active learning on students in the principles of Thai language and to evaluate the characteristics of instructors in the management of active learning. The samples were 42 students 1st year, who enrolled in the principles of Thai language in the first semester of academic year 2019 at Mahamakut Buddhist University Isan Campus. The research tools included 1) an active learning management plan using the model; 1.1) cooperative learning model, concept attainment model, inductive teaching and learning model, media organizer instructional model, problem base learning, and constructivist video instruction, 1.2) group discussion, case study, game in the 15-week-principles of Thai language, students' memo to instructors and a questionnaire about students' contentment to active learning with reliability of 0.94.

The findings were as follow :

1. The result suggested the effects of active learning in principles of Thai language in overall found that the activities arranged by instructors for students were appropriate at the high level. Students reported the most pronounced effect of activities arranged by instructors was on promoting collaborative learning, followed by practicing class oral presentation, enabling teamwork skills development, promoting active yourself, thinking process skills development.

2. The characteristics of instructors, students viewed them as appropriate at the highest level, with instructors' preparedness in teaching, followed by instructors' knowledge and competency in teaching and instructor cares and suggests to the student in the working.

Keywords: Active learning, Principles of Thai language

บทนำ

การเรียนการสอนเชิงรุกเป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวต่อการเรียนรู้ และสร้างความกระตือรือร้นด้านการรู้คิดมากกว่าวิธีการสอนโดยการท่องจำเพียงอย่างเดียว การเรียนการสอนเชิงรุกจึงมีบทบาทช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกิจกรรมการเรียนการสอนได้ลงมือกระทำ (Active Learning) มากกว่าการที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้เพียงอย่างเดียว (Sweller, 2006) โดยเฉพาะผู้เรียนในยุคปัจจุบันนี้คือ Generation Z มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กล้าแสดงออก ฉลาดรอบรู้เพราะเติบโตมาพร้อมกับความรู้รอบด้าน สามารถค้นหาข้อมูลบนโลกอินเทอร์เน็ตได้อย่างอิสระ แต่มีโลกส่วนตัวสูงจนถูกเรียกอีกอย่างว่าเป็นเด็ก Gen Me (สำนักกองทุนส่งเสริมสุขภาพ, 2557) เช่นนั้นแล้วการปรับวิธีการเรียนการสอนจึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนและผู้สอนเพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในสมัยนี้ ดังที่วิจารณ์ พาณิช (2555: 64) กล่าวไว้ว่า ผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางมีการบรรยายเนื้อหาเพียงอย่างเดียว เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ สนุกกับการเรียนรู้ และเกิดความรู้สึกลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีทักษะการทำงานเป็นทีม มีการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาระหว่างศาสตร์ต่างๆ เพื่อเรียนรู้จากการกระทำและยอมรับฟังความคิดของตนเองและคนอื่นๆ ที่สะท้อนผ่านการกระทำกิจกรรมนั้น ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบ active learning ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ (นนทลี พรธาดาวิทย์, 2559: 17)

Active Learning มีแนวคิดมาจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่คือ 1) ความสำคัญของการเรียนรู้คือเนื้อหาที่ผู้เรียนจะยอมรับต้องมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของผู้เรียน 2) ความรู้ที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ผ่านการกระทำด้วยตนเอง 3) การเรียนรู้คือการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนโดยผู้เรียนมีส่วนร่วมและตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้ 4) การเรียนรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในตนเองและเกี่ยวข้องกับผู้เรียนคนอื่นๆ ทั้งด้านความรู้สึกละเอียดสติปัญญาเรียนรู้ได้ดีที่สุด คือการได้มีส่วนร่วมในกระบวนการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้สอนเป็นผู้นำ โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Morable, 2000) ซึ่งนนทลี พรธาดาวิทย์ (2559: 18) ได้อธิบายการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ว่า กิจกรรม วิธีการหรือรูปแบบการสอน ทำให้ผู้เรียนสนใจ บทเรียน และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างไรก็ตามการใช้รูปแบบการสอนที่สำเร็จรูปที่นิยมใช้กันอยู่ทั่วไปในปัจจุบันอาจไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ เพราะบริบทในห้องเรียนแต่ละห้องมีความแตกต่างกัน ผู้สอนควรใช้หลักการของ Active Learning ในการพัฒนากิจกรรมสำหรับผู้เรียน ทั้งวิธีการสอน อุปกรณ์การสอน การออกแบบรูปแบบการสอนต่างๆ ให้เหมาะกับเนื้อหาผู้เรียนและชั้นเรียน จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นและเป็นนักคิดที่ไม่หยุดนิ่ง ทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้นาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทต่างๆ ในบรรยากาศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาหลักภาษาไทยที่มีเนื้อหายากสำหรับนักศึกษาที่เรียนวิชานี้ ผู้สอนได้ยึดหลักการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ที่เริ่มต้นจาก ระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยค และความหมาย โดยให้นักศึกษาลงมือทำสื่อการสอนแบบต่างๆ และได้เรียนรู้เนื้อหาที่สอดคล้องไปด้วย อันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนการสอนเชิงรุก ดังที่ ศักดา ไวกิจภิญโญ (2548) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบลักษณะสำคัญๆ ของการเรียนการสอนเชิงรุก คือผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง คือ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผล รวมทั้งผู้เรียนมีทัศนคติที่อยากเรียนรู้ ผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา (instructional model with case-based) จัดเป็นรูปแบบการเรียนการสอนเชิงรุกรูปแบบหนึ่ง เป็นการเรียนรู้โดยการนำกรณีศึกษามาอภิปราย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ใช้หลักการ Active Learning จึงได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในวิชาหลักภาษาไทย เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้และสนุกสนานในการเรียนและเห็นแบบอย่างของการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้ Active Learning ที่มีต่อนักศึกษาในวิชาหลักภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ Active Learning

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาหลักภาษาไทย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 42 คน

2. เครื่องมือ การวิจัยนี้เครื่องมือสำคัญ ได้แก่

- 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning จำนวน 15 แผน การเขียนบันทึกของนักศึกษาถึงผู้สอน
- 2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนเชิงรุก โดยมีการ

ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ Active Learning

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning โดยใช้รูปแบบ วิธีการและกิจกรรม ดังนี้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการเรียนรู้แบบมนทัศน์ รูปแบบการสอนแบบอุปนัย รูปแบบการสอนโดยใช้สื่อการสอน การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้โดยใช้วิดีโอเป็นฐาน และการอภิปรายกลุ่มกรณีศึกษา เกม ในวิชาหลักภาษาไทยจำนวน 15 สัปดาห์ พร้อมแบบสอบถามนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำมาปรับปรุง นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

ขั้นตอนที่ 3 นำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 15 แผน ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 42 คน ระยะเวลา 15 สัปดาห์

ขั้นตอนที่ 4 ให้ผู้เรียนเขียนบันทึกถึงผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยไม่ต้องลงชั้นในชั่วโมงสุดท้ายของการสอน

ขั้นตอนที่ 5 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผลการใช้การจัดการเรียนรู้ Active Learning

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนบันทึกถึงผู้สอนใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการใช้ Active Learning ที่มีต่อนักศึกษาในวิชาหลักภาษาไทย คือ

1.1 ผลที่เกิดกับผู้เรียนจากการจัดการเรียนการสอนวิชาหลักภาษาไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้ Active Learning ในภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นว่า กิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้กับนักศึกษามีความเหมาะสมในระดับมาก ($x = 3.92$, S.D. = 0.895) โดยนักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าผลที่นักศึกษาได้รับมากที่สุด 7 ประเด็น คือ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน ($x = 4.61$, S.D. = 0.758) รองลงมา คือ นักศึกษาฝึกการนำเสนอหน้าชั้นเรียน ($x = 4.595$, S.D. = 0.874) พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ($x = 4.52$, S.D. = 0.823) ส่งเสริมให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ($x = 4.42$, S.D. = 0.791) พัฒนาทักษะกระบวนการคิด ($x = 4.35$, S.D. = 0.894) นักศึกษากล้าแสดงออก/ความคิดเห็น ($x = 4.33$, S.D. = 1.038) นักศึกษาสามารถนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการฝึกสอนได้ในอนาคต ($x = 4.30$, S.D. = 1.101) ส่วนประเด็นอื่นๆ นักศึกษามีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning มีผลต่อนักศึกษาในระดับมากและปานกลาง (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลของการใช้ Active Learning ที่มีต่อ ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ในวิชาหลักภาษาไทย ผู้วิจัยได้
ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของ นนทลี พรธาดาวิทย์ (2560)

ประเด็น	x	S.D.	แปลผล
1. ส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน	4.61	0.785	มากที่สุด
2. ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม	4.52	0.823	มากที่สุด
3. นักศึกษาสามารถนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการฝึกสอนได้ในอนาคต	4.30	1.101	มาก
4. ทำให้นักศึกษาฝึกการนำเสนอหน้าชั้นเรียน	4.59	0.874	มากที่สุด
5. นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.5	0.823	มาก
6. พัฒนาทักษะกระบวนการคิด	4.35	0.894	มาก
7. ทำให้นักศึกษากล้าแสดงออก/คิดเห็น	4.33	1.038	มาก
8. ส่งเสริมให้นักศึกษายอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน	4.47	0.763	มาก
9. ส่งเสริมให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง	4.42	0.791	มาก
10. กิจกรรมมีความหลากหลาย	3.73	0.874	มาก
11. มีการบูรณาการความรู้ระหว่างวิชาอื่น ๆ	3.66	0.94	มาก
12. ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตาม	4.23	1.086	มาก
13. กิจกรรมเหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน	3.47	0.931	ปานกลาง
14. บรรยากาศการจัดการเรียนการสอนน่าสนใจ	3.5	0.823	ปานกลาง
15. ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง	3.26	0.901	ปานกลาง
16. ทำให้นักศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	3.71	0.764	มาก
17. กิจกรรมมีความสนุกสนาน	3.23	1.064	ปานกลาง
18. ทำให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	3.66	0.942	มาก
19. พัฒนาทักษะการแก้ปัญหา	3.66	0.806	มาก
20. นักศึกษามีโอกาสค้นคว้าข้อมูลสารสนเทศด้วยตนเอง	4.26	0.927	มาก
21. สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เหมาะสม	3.64	0.750	มาก
22. ทำให้นักศึกษาใช้สื่อประสาทหลายช่องทางในการรับรู้	3.54	0.730	มาก
23. ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจเนื้อหา	3.11	0.905	ปานกลาง
24. จูงใจให้นักศึกษาอยากเรียนรู้	3.45	0.905	ปานกลาง
25. ทำให้นักศึกษาจดจำบทเรียนได้ดี	3.54	0.905	มาก
26. ทำให้นักศึกษาเกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.69	0.801	มาก
27. ทำให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถอย่างอิสระ	4.02	1.164	มาก
28. ฝึกสรุปองค์ความรู้จากข้อมูลที่สืบค้น	4.16	1.044	มาก
29. ทำให้นักศึกษาได้ฝึกถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อน	4.14	0.989	มาก
30. ส่งเสริมการบูรณาการองค์ความรู้มาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน	3.78	0.708	มาก
รวม	3.92	0.895	มาก

1.2 ผลการวิเคราะห์บันทึกที่ผู้เรียนเขียนถึงผู้สอนพบว่า การจัดการเรียนรู้ Active Learning ในวิชาหลักภาษาไทย ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ

1) มีความรู้เพิ่มขึ้น เข้าใจวิธีการสอนที่ใหม่ๆ หลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติจริงทำให้เห็นปัญหาและการแก้ไขปัญหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ทำให้เกิดความมั่นใจในการจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

“มีความรู้เพิ่มจากสิ่งที่ตนเองไม่เคยได้ศึกษา มา รู้จักและเข้าใจรูปแบบการสอนที่แตกต่าง ได้ปฏิบัติจริงทำจริงในการเรียนที่สามารถทำให้เราแก้ปัญหาได้ การเรียนนำเสนอหน้าชั้นทำให้เรากล้าแสดงออกมีความมั่นใจและเราก็สามารถรับรู้ความคิดเห็นของเพื่อนๆ ร่วมชั้น”

“มีความรู้เพิ่มมากขึ้นจากเดิม แก้ปัญหาเป็นมากขึ้น และกล้าลงมือทำจริงในที่ถูกผิดมากขึ้น”

“มั่นใจ เพราะได้ความรู้มากพอที่จะไป สร้างคนอื่นให้เป็นคนที่ดีได้”

2) ฝึกให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด

“เป็นการฝึกที่ทำให้เรารู้จักคิดก่อน เมื่อเจอสถานการณ์โดยไม่ได้ตั้งตัวก็สามารถทำมันได้ดี”

“ได้การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ได้ด้วยตนเองได้มากยิ่งขึ้น”

“เกิดการคิด เพราะอาจารย์จะไม่เฉลยแต่ให้หาคำตอบเองในเรื่องนั้น ๆ”

3) บรรยากาศในห้องเรียนเป็นกันเอง อบอุ่นและสนุกสนาน ในการเรียนไม่น่าเบื่อ

“บรรยากาศในห้องเรียนเป็นกันเอง อบอุ่นและสนุกสนาน แต่บางครั้งก็มีความเคร่งเครียดกับเนื้อหาที่ไม่เคยเรียน”

“เวลาเรียนรู้สึกเป็นกันเอง และมีการจัดการเรียนการสอนที่แปลกใหม่ในแต่ละคาบเรียน”

“มีความเป็นกันเอง บางครั้งก็เปิดเพลงให้รู้สึกผ่อนคลายไปกับการเรียน”

4) ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย

“เข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้นกว่าเดิม เข้าใจง่าย ยกตัวอย่างการสอนชัดเจน”

“บางเนื้อหาที่เข้าใจได้ง่ายแต่บางบทเรียนก็เข้าใจได้ยากเพราะเนื้อหาซับซ้อน”

“มีการสรุปเนื้อหาให้เข้าใจง่าย และมีการสรุปท้ายคาบ”

5) ทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก

“มีความมั่นใจกล้าแสดงออกมากกว่าเดิม”

“จากที่เป็นคนไม่กล้าแสดงออกก็กล้าแสดงออกมากขึ้น กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น”

“เวลาที่ได้ออกไปนำเสนองานทำให้ฝึกความเป็นผู้นำ และกล้าแสดงออก”

6) ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

“มีการทำงานร่วมกันกับเพื่อนและนำเสนอหน้าชั้นเรียนร่วมกัน แล้วทุกคนก็ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน”

“ในการร่วมกิจกรรมจับสลาก รู้สึกว่ามีความตื่นเต้นพอสมควร และเป็นการท้าทายความรู้ว่าเรามีความเข้าใจมากน้อยแค่ไหน”

“มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมาก เพราะส่วนใหญ่เน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นหลัก”

7) ทำให้จดจำบทเรียนได้ดี

“เกิดการคิด วิเคราะห์ จดจำ แล้วนำไปปฏิบัติ”

“เนื้อหาเข้าใจง่าย จึงทำให้จดจำ บทเรียนได้ดีกว่าเดิม”

“บางบทเรียนก็จำได้ แต่บางบทเรียนที่ยากก็จำได้ไม่หมด”

8) เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

“ได้มีการค้นคว้าหาความรู้ทุกคาบ”

- “เกิดการเรียนรู้จากการค้นคว้าด้วยตนเอง และทำงานเป็นกลุ่ม”
“มีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้”
9) ทำให้ผู้เรียนได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย
“ช่วยให้ได้รับความรู้มากมาย แตกต่างกันไป”
“การสอนมีความหลากหลาย มีการช่วยให้เราจำได้ดีขึ้น สนุกสนาน”
“เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ได้มาจากการเรียนการสอนจากอาจารย์ผู้สอนเพิ่มมากขึ้นจนสามารถพัฒนาต่อยอดต่อไปได้”

2. ผลวิจัยพบว่าคุณลักษณะผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ Active Learning คือ

2.1 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาหลักภาษาไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้ Active Learning ในภาพรวมพบว่า ผู้สอนมีคุณลักษณะเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.850) เมื่อพิจารณารายประเด็นนักศึกษามองเห็นว่าผู้สอนมีความพร้อมในการสอนมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.728) รองลงมาคือ ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการสอน ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.938) ผู้สอนคอยดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.912) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 คุณลักษณะของผู้สอนในการใช้ Active Learning วิชาหลักภาษาไทย ได้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของ นนทสิทธิ์ธาดาวิทย์ (2560)

ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการสอน	4.30	0.938	มาก
2. ผู้สอนมีความพร้อมในการสอน	4.57	0.728	มากที่สุด
3. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้	4	0.690	มาก
4. ผู้สอนคอยดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการปฏิบัติงาน	4.30	0.912	มาก
5. ผู้สอนมีการให้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสอนมีความเหมาะสม	4.28	0.795	มาก
6. ผู้สอนส่งเสริมทักษะการคิดและกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.21	1.035	มาก
รวม	4.28	0.850	มาก

2.2 ผลการวิเคราะห์จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบันทึกถึงผู้สอน นักศึกษาสะท้อนความรู้สึกที่มีต่อคุณลักษณะของผู้สอน ดังนี้

- 1) อาจารย์ให้ความช่วยเหลือกับปัญหาที่เกิดขึ้นรับฟัง ให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทาง “อาจารย์ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาให้นักศึกษาได้ดีค่ะ”

“รับฟังปัญหาในการเรียนการสอนตลอด ให้คำปรึกษาแนะนำดีมาก”
“ช่วยแนะนำให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถทำบททดสอบที่เรียนได้”

- 2) อาจารย์สอนดี มีการเตรียมการสอนดีและมีความตั้งใจทุกครั้งการสอน
“สอนดีมาก โดยวิธีการสอนที่แตกต่างในแต่ละชั่วโมง”
“อาจารย์มีการเตรียมการสอนมาดี มีความตั้งใจในการสอน”
“อาจารย์มีความพร้อมในการสอนและสอนเต็มทุกชั่วโมง”

- 3) มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่สอน

“อาจารย์สอนเนื้อหาในเรื่องที่เราไม่เข้าใจ บางเรื่องก็ยากสำหรับเรา อาจารย์ก็สามารถแก้ไขได้”

- “อาจารย์มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่สอน สามารถยกตัวอย่างได้”
“มีความเชี่ยวชาญ ในเนื้อหามากในการสอนแต่ละครั้ง”
- 4) บุคลิกภาพ แต่งตัวเรียบร้อย และตรงต่อเวลา
“อาจารย์เข้าสอนตรงต่อเวลาและแต่งกายเรียบร้อย”
“แต่งตัวเรียบร้อยตลอดและตรงต่อเวลาทุกคาบ ทุกชั่วโมง”
“อาจารย์แต่งตัวเรียบร้อย เข้าสอนตรงเวลา บางครั้งก็มาก่อนเวลา”
- 5) อาจารย์มีความเอาใจใส่ และเข้มงวดในการตรวจงาน
“เข้มงวดมากๆ และเอาใจใส่กับงานของนักศึกษาดีมากคะ”
“การเอาใจใส่และตรวจงานที่เข้มงวดเป็นสิ่งที่ทำให้เรารู้จักข้อผิดพลาดของเรา และทำให้เราต้องแก้ไขตรงจุดนั้นให้ดีขึ้น”
“เข้มงวดมาก จนบางเวลาที่นักศึกษาส่งงาน ก็จะไม่ผ่านบ้าง นักศึกษาก็จะท้อจนหมดกำลังใจ แต่ก็ไม่ท้อจะสู้ต่อไป”

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยผลการจัดการเรียนรู้ Active Learning ช่วยพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูในด้านส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน ผูกทักษะการนำเสนอหน้าชั้นเรียน พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง นักศึกษามีความกล้าแสดงออกและสามารถนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการฝึกสอนได้ในอนาคต ซึ่งในกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกสอดคล้องกับที่ Bean (2011) กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้ Active Learning ช่วยเปลี่ยนผู้เรียนจากการนั่งฟังอย่างเฉื่อยๆ ให้เป็นผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัย นนทลี พรธาดาวิทย์ (2560) ว่าผลการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ช่วยพัฒนานักศึกษาด้านทักษะการทำงานเป็นทีมและทักษะการนำเสนอหน้าชั้นเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเข้าใจ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า Active Learning ช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ที่เกิดจากการได้ทดลองทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองสอดคล้องกับที่ Bonwell & Eison (1991) กล่าวว่ากิจกรรม Active Learning ก่อให้เกิดกระบวนการคิดระหว่างดำเนินกิจกรรมและผู้เรียนกล้าแสดงออก ซึ่งมีกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา โดยมีกระบวนการเรียนรู้ จากการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูงได้แก่ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินผล ทำให้เกิดความมั่นใจในการจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพสอดคล้องกับที่ นนทลี พรธาดาวิทย์ (2559: 54) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปปรับใช้ในการทำงานในวิชาชีพครูและการดำเนินชีวิตในอนาคต เช่นเดียวกับวิชัย วงษ์ใหญ่ (2557) ได้ให้ความสำคัญของการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่าควรประกอบด้วยการเรียนรู้ 4 ลักษณะ ที่ส่งเสริมกระบวนการคิดได้แก่ การเรียนเพื่อรู้ (Learning to know) การเรียนเพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to do) การเรียนเพื่อที่จะได้อยู่ร่วมกัน (Learning to Live together) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเพื่อให้เข้ากับบริบทโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงผ่านระบบการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21

ส่วนคุณลักษณะผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ Active Learning ผลการวิจัยพบว่าผู้สอนควรมีความพร้อมในการสอน มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้คอยดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำและกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่สอน สอดคล้องกับ นนทลี พรธาดาวิทย์ (2559: 53) กล่าวว่า ผู้สอนที่มีประสิทธิภาพควรพัฒนาทักษะ 3 ด้าน คือความรู้เกี่ยวกับการสอนความเข้าใจในเรื่องที่จะทำให้คนเกิดการเรียนรู้และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และทักษะจากผู้สอนไปยังผู้เรียน ผู้สอนควรออกแบบรูปแบบการสอนต่างๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่ผู้เรียนและชั้นเรียนไม่ใช่เป็นเพียงผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเนื้อหาเท่านั้น แต่เป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นและเป็นนักคิดที่ไม่หยุดนิ่ง เมื่อการเรียนมีบรรยากาศเชิงรุกย่อมทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้นานและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในบริบทต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อผู้สอน ผู้สอนควรเป็นผู้สอนเชิงรุก (Active Teacher) โดยตระหนักถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไม่เพียงเฉพาะเนื้อหาที่ผู้สอนนำเสนอ แต่ควรออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ วิธีการ และกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนเนื้อหาวิชาและบริบทของชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสนุกสนานมีชีวิตชีวาและมีความสนใจเรียน ทำให้ไม่เบื่อหน่าย และทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนจะทำให้จดจำเนื้อหาได้นาน และสามารถเรียนรู้กระบวนการสร้างองค์ความรู้ให้กับตนเอง โดยการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้
2. ข้อเสนอแนะต่อผู้เรียน ผู้เรียนควรเป็นผู้เรียนเชิงรุก (Active Student) เพราะการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning จะช่วยให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน และผู้เรียนต้องให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมในชั้นเรียนอย่างกระตือรือร้น

เอกสารอ้างอิง

- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2559). *การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลเอ็ดดูเคชั่น.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2560). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาการจัดการเรียนรู้. *วารสารวิจัย UTK ราช มงคลกรุงเทพ*, 11(1): 85.
- สำนักกองทุนส่งเสริมสุขภาพ. (2557). *พ่อแม่เลี้ยงลูกอย่างไรในยุค Gen Z*. [เว็บไซต์] [เข้าถึงเมื่อ 20 กันยายน 2562]
- ศักดา ไชกิจเจริญภิญโญ. (2548). สอนอย่างไรให้ Active Learning. *วารสารนวัตกรรมการเรียนการสอน*. 2(1): 12.
- Bean, J. C. *Engaging Ideas: The Professor's Guide to Integrating Writing, Critical Thinking and Active Learning in the Classroom*. (2ed.). San Francisco: Jossey-Bass. 2011.
- Bonwell, C. and Eison, J. *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. ERIC Clearinghouse on Higher Education Washington DC, ERIC Identifier: ED340272.1991.
- Sweller, J. (2006). *The worked example effect and human cognition: Learning and Instruction*. New Jersey: Educational Technologies.
- Morable, L. (2000). *Using Active Learning Techniques*. Department of Education, the Texas Higher Education Coordinating Board and Richland College.